

МАРІЯ ІВАНЧЕНКО

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ,
УКРАЇНА**

МЕТАФОРИЧНА АКТУАЛІЗАЦІЯ ПОЧАТКУ ЯК ПЕРЕЛОМНОГО МОМЕНТУ ПРОСТОРОВО-ЧАСОВОГО КОНТИНУУМУ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Certain linguistic community world conception can be identified through metaphor mechanisms. Associations in turn based on subjective experience, which coincides with the culture experience to which the individual belong.

The fulfilled analysis showed that the targets of *start* metaphoric actualization as turning point in the space-time continuum are the next: birth, actualized with the help of verb to enter as “to appear in new place”. In group of space – time continuum metaphors “start – end” compared with the alphabet, building elements. In other cases start is expressed as a “zero point” or “world go”.

The start afresh from fundamentals metaphorized as *the mould break* or *the turn of a new leaf*. In some cases this phenomenon is actualized with the help of lexeme *back* and *clean*. The beginning of new professional activity expressed by the verb *to break* which emphasize on the manner “strongly, thoroughly, forever”. In some examples the object of fresh start is learning process, expressed through the parts of the body or artifacts and their properties. Different social events such as war, epidemic which are metaphorized as explosion, eruption. In some cases, metaphorization is based on “action-start” associations, as in examples about sport games, military actions.

A successful start associated with right action or upper position as “right” or “flying” start. Metaphorization formed through association with physical processes aimed at structural change (to break, to cut, to crack, to hit); moving in space (to fall, to spring, to enter, to jump, to open). Main characteristic features of these actions are exactness, suddenness, rapidity, one-time, limitedness etc.

Key words: anthropocentrism, anthropocentrism, metaphorisation, start-end, space-time continuum, zero point, world go, explosion, eruption, games and military actions actualization.

Sposób postrzegania świata określonej społeczności językowej można ustalić poprzez badanie mechanizmów metaforyzacji, mającej charakter antropocentryczny. Asocjacje z kolei powstają na drodze subiektywnych doświadczeń pokrywających się z bagażem kognitywnym i systemem wartości danej jednostki.

W wyniku przeprowadzonej analizy ustalono, że obiektami opartej na metaforze aktualizacji początku jako momentu przełomowego w kontinuum czasowo-przestrzennym są narodziny, werbalizowane przy użyciu czasownika *to enter* „pojawiać się w nowym miejscu”. Grupa metafor czasowo-przestrzennych „początek-koniec” jest porównywana z alfabetem, elementami budowli. W innych kontekstach kosmologicznych początek jest wyrażany jako „punkt zwrotny” lub „początek wszechświata”.

Semantyka początku ulega frazeologizacji poprzez obraz destrukcji materii i innych konceptów (angielski czasownik *to break* posiada dodatkowo znaczenie nowej aktywności zawodowej człowieka). Początek procesu nauki natomiast jest oznaczany przy udziale kodów somatycznych, przestrzennych oraz z zastosowaniem artefaktów.

Różne wydarzenia losowe i kataklizmy, w tym wojna, epidemie i in. w sensie metaforycznym są utożsamiane z wybuchem, eksplozją. W niektórych przypadkach metaforyzacja opiera się na asocjacjach „czynność-początek” w sytuacji konceptualizacji gier sportowych lub działań wojennych.

Słowa kluczowe: antropocentryzm, metaforyzacja, początek-koniec, continuum czasowo-przestrzenne, punkt zwrotny, początek wszechświata, wybuch, eksplozja, konceptualizacja gier, działań wojennych.

Людина як суб'єкт мовленнєвої діяльності постійно «проектуює» навколишню дійсність у мову через порівняння та ототожнення абстрактного з конкретним. Це і є у загальному вигляді механізм метафори, споріднений з механізмами аналогії.

Робота структур людського мозку полягає у постійному порівнянні та відшукуванні спільних рис у, на перший погляд, абсолютно протилежних сутностях. Такі метафоричні конструкції дають змогу переосмислити свій погляд на відомі об'єкти, що оцінені через інші об'єкти. Метафора змушує нас бачити одні речі замість інших, які постають у прямому значенні як допоміжні структури, як ключ до розуміння¹.

За своєю природою метафора антропометрична², оскільки базується на асоціативних зв'язках людського досвіду. Такі асоціативні зв'язки є етноспецифічними, і, таким чином, метафора унаочнює систему цінностей певного народу. Відтак характер світосприйняття певної мовної спільноти можна виявити шляхом механізмів метафоризації. Асоціації своєю чергою ґрунтуються на суб'єктивному досвіді, який збігається з досвідом культури, до якої належить індивід³.

Об'єктом даної статті є *початок*, як переломний момент у просторово-часовому континуумі буття людини.

Предметом постають механізми метафоричної актуалізації даного екстралінгвістичного феномену.

Метою даної статті є аналіз особливостей метафоричної актуалізації *початку* у сучасній англійській мові. Серед основних завдань слід виділити наступні: визначити семантико-ономасіологічну сутність *початку*; виявити метафори, що актуалізують *початок* в англійській лінгвокультурі; встановити закономірності утворення асоціативних зв'язків, що стали основою для утворення метафор.

¹ О. Баксанский, Е. Кучер, *Репрезентирование реальности: когнитивный подход*, Москва 2011, с. 140.

² В. Маслова, *Лингвокультурология*, Москва 2001, с.208.

³ *Ibid.*

Базовою характеристикою людського буття є його кратність, тобто наявність чітких просторово-часових рамок існування перебігу подій. Неминучими для людини, як живої істоти, є періоди (моменти) виникнення, становлення та загибелі⁴.

Подібна кратність, відповідно до поглядів екзистенціалістів, виявляється у самій сутності існування взагалі, а людського зокрема⁵. З іншого боку, кінцевість, смертність існування визначає «структуру» останнього і пронизує все життя людини⁶. Своєю чергою життя мислиться як ланцюжок подій, переходу від одного стану існування до іншого, переживання різноманітних емоцій⁷. Кожна подія визначається та характеризується часом та місцем. Віддаленість однієї події від іншої можна виразити за допомогою просторово-часового інтервалу⁸. За таких умов початок мислиться як момент суб'єктивного відчуття народження, розвитку будь-якого процесу, що усвідомлюється спостерігачем.

Точкою відліку життєвих подій людини є народження. З точки зору фізіології – це процес виходу із тіла матері, початок самостійного існування⁹. Філософська наука трактує цей феномен як виявлення, вираження предмету, набуття «зовнішніх» форм існування, початок функціонування¹⁰.

Так, в англійському прислів'ї початок нового життя метафоризується шляхом актуалізації ядерної семи предиката *to enter* «входити, в'їжджати»:

There is but one way to enter this life, but the gates of death are without number [PDV : 225].

Взаємоактуалізація нормативної та контекстуальної сем відбулась, очевидно, в асоціативній площині «з'являється у новому місці».

Людина є істотою колективною, елементом соціуму¹¹, а отже, її фізичний та інтелектуальний розвиток, особистісне становлення протікає під впливом соціальних факторів. З іншого боку цей процес не є одностороннім. Людина-особистість так чи інакше є учасником соціальних процесів.

Початок таких негативних соціальних явищ, як епідемія, війна, актуалізується як «вибухнути, спалахнути»:

The Plague broke out in London that Summer, and hundreds died [ODCIEI : 35];

⁴ Р. Декарт, *Сочинения*, Москва 1989, с.654.

⁵ Ж. Сартр, *Екзистенціалізм – это гуманизм*, Москва 1989, с. 325.

⁶ М. Хайдеггер, *Время и бытие: Статьи и выступления*, Москва 1993, с. 447.

⁷ С. Єжов, *Теорія ймовірностей, математична статистика і випадкові процеси*, Київ 2001, с. 140.

⁸ И. Кальной, *Философия: Учебник*, Москва 2002, с. 447.

⁹ К. Ясперс, *Истоки истории и ее цель. Смысл и назначение истории*, Москва 1991, с. 527.

¹⁰ Г. Скирбек, *История философия: Учебное пособие*, Москва 2003, с. 715.

¹¹ *Современная западная философия: Словарь*, Москва 1998, с. 544.

War was, so to speak, floating in the air, and was each moment expected to break upon the two leading nations of the Continent [LMAGG : 131].

Дієслово *to break* номінує пошкодження структури в широкому значенні, яке, як правило, супроводжується різким звуком і відбувається раптово, несподівано. У процесі метафоризації такі технічні характеристики проєктуються на абстрактні об'єкти, таким чином, підкреслюється їхній руйнівний потенціал.

Об'єктом окремих концептуальних метафор є прийом їжі. У інвентаризованих нами прикладах початок споживання певних продуктів харчування актуалізується через спосіб, який обумовлений структурними характеристиками останніх. Так, відкорковування шампанського супроводжується характерним звуком та інколи частковим виверженням вмісту. Або, наприклад, необхідною умовою споживання торту є його розрізання. У поданих нижче прикладах початок актуалізується як «вибух та відрізання»:

Let's explode a bottle of champagne to celebrate [CCDPV : 25];

As Veronica cut into her birthday-cake, everyone cheered and clapped [AEJS : 86].

Уживання дієслова *to fall* для вираження початку прийому їжі, очевидно, зумовлене тим, що під час споживання харчових продуктів людина як правило схиляється над тарілкою. Більше того, оскільки падіння означає переміщення в просторі з характерною йому швидкістю, то і початок харчування актуалізується відповідно як «раптовий, стрімкий»:

A meal had been prepared. I fell to with ravenous appetite [LMAGG : 120].

Почати регулярно зловживати алкоголем, як правило, намагаючись втекти від проблем актуалізується за допомогою дієслова *to hit*:

Jed's hitting the bottle again. He's been hitting the booze for a week now [ODCIEП : 76].

Подолання комунікативних бар'єрів, що зазвичай виникають через відсутність розуміння між учасниками спілкування, яке виникає на ґрунті соціальних, політичних, релігійних, професійних відмінностей, які породжують різне світовідчуття, світорозуміння, світогляд взагалі. Бар'єри у спілкуванні можуть виникати через індивідуальні психологічні особливості тих, хто спілкується (недовіра, підозра та ін.).

Подолання такого бар'єру – початок спілкування актуалізується у наступному прикладі:

Tom is outgoing. He's always the first one to break the ice at parties [OFW : 28].

У цьому прикладі концептуальної метафори «початок» порівнюється з проломлюванням льоду, що загалом символізує подолання соціальних формальностей, упередженості. Початкове значення цього виразу «пробивати шлях для того, щоб інші могли пройти слідом», означає, звісно, проломлювати лід, щоб човни могли пливти. Вживання у переносному значенні до-

силь давнє і було записане сером Томасом Нортон у його перекладі 1579 року: *Plutarch's Lives of the noble Grecians and Romanes*: "To be the first to **BREAK** the Ice of the Enterprize." Лише в кінці 17 століття цей вираз отримав поширення в значенні «встановити розкутість у соціально незручній ситуації». Наприклад, твір Самюеля Біглерса *Hudibras*, 1678: "*The Oratour - At last broke silence, and the Ice.*"¹². Через деякий час, після появи кораблів льодоломів термін 'ice-breaker' почали використовувати стосовно будь-яких соціальних ініціатив, метою яких було знайомити людей одного з одним. У 1883 році Марк Твен використав цей термін саме у тому значенні у «Life on Mississippi»: "*They closed up the inundation with a few words - having used it, evidently, as a mere ice-breaker and acquaintanceship-breeder - then they dropped into business.*"¹³.

Окремі громадські заходи позбавлені формальностей, такі як вечірки, пікніки, також виступають у ролі об'єктів цієї метафори:

We kicked off the party by singing rowdy songs [CCDPV : 194].

Подолання напруги, невизначеності виражається завдяки актуалізації ядерної семи дієслова *to kick* «сильно вдарити, копнути ногою», яке своєю чергою наголошує на манері спілкування, товариськості, відсутності будь-яких формальностей, офіційних бар'єрів, та підтверджується вживанням прикметника *rowdy* «грубий, вульгарний». Очевидно, процес метафоризації відбувся у асоціативній площині «позбавлений культури, виховання».

З іншого боку почати розмову з метою висловлення своїх стійких переконань метафоризується як *to start a hare*. Ймовірно метою порівняння розмови із зайцем, на якого полює хижак, є прагнення наголосити на нав'язливій манері співрозмовника, який говорить поспіхом, непереконаливо:

It was annoying though, for the bank to produce these bonds decades after the event and start a hare running [ODCIEII : 137].

Абсолютно протилежного значення, порівняно із поданим вище, дієслово *to kick* набуває у наступному контексті:

Tom kicked off in the last game. Now it's my turn (started) [CCDPV : 193].

У даному випадку початок номінується виконанням дії, яка є точкою відліку спортивної гри. Як відомо, гра у футбол починається з удару по м'ячу, з центральної точки поля. За таких умов метафоризація відбулась завдяки утворенню асоціативного зв'язку «удар-початок».

За тим самим принципом актуалізується екстралінгвальний феномен у наступному прикладі:

The first was to launch military action immediately against Yugoslavia; the other was to talk and no one was yet ready to press the button [ODCIEI :145]

Вираз *to press the button* у даному контексті актуалізується як початок ядерної війни. Він широко вживався у часи так званої «холодної війни»,

¹² J. Donovan, *Hudibras and its literary context*, Birmingham 1972, p. 277.

¹³ M. Twain; *Life on the Mississippi*, NY 2000, p. 624.

коли голови держав-агресорів, Радянського Союзу та Америки могли ініціювати початок ядерної війни «натиском кнопки», тобто запуском ракети. На сьогодні цей вираз здебільшого використовується у тих випадках, коли мова йде про різку критику, цькування будь-кого.

Дієслово *to open* за своїм периферійним значенням позначає процес усунення перешкоди з метою досягнення бажаного результату. Об'єктами подібних перетворень у концептуальних метафорах, як правило, є події, поява (відкриття) яких означає створення перспектив, можливість отримати нову інформацію.

The play opened with an exciting first act, and then it become very boring [CCDPV : 234].

Фізичний процес відкривання символізує початок чогось нового. У нашому випадку вживання дієслова *to open* наголошує на масштабності, значущості офіційної події, культурного заходу.

Кожна окрема людина є індивідом, який поєднує психологічні особливості, що формують її своєрідність, відмінність від інших людей. Індивідуальність визначає характер ставлення особистості до навколишньої дійсності, що в окремих випадках є причиною появи хвороб:

Almost all the psychological ills that a man can suffer spring from self-doubt [OFW : 343].

Наявне у реченні метафоричне перенесення стало можливим завдяки актуалізації ядерної семи дієслова *to spring* «стрибати, підскакувати». Із таким способом переміщення в просторі за аналогією порівнюється поява психологічних переживань. Очевидно, процес метафоризації відбувався в асоціативній площині «з'явившись раптово, несподівано».

Знервованість, емоційний дисбаланс в англійській мові порівнюється з падінням, яке номінує швидке переміщення в просторі на значні відстані. Таким чином актуалізується раптовий початок і швидкий темп наростання нервового напруження:

We fell into fits of hysteria at each other's antics [CEISE : 102].

У творі Льюїса Керрола «Alice in Wonderland» головна героїня вдається до роздумів, що мислиться як «впасти, зануритись»:

And she fell to wondering again who her enemy might be [CAAW : 152].

Вживання дієслова наголошує на швидкості переходу до стану роздумів, а також на їхній значущості, глобальності. З іншого боку, поверхневі роздуми, предметом яких є тривіальні речі порівнюються із головним убором, що наголошує на легкості, невимушеності, незначущості цього процесу:

Let's put on our thinking-caps and decide where to go on holiday. It's time to put on our thinking-caps, children, and choose a name for the dog [ODCIEI : 156];

If you'd just put your mind to it, I'm sure you could do it [ACC : 189].

Нажаль у житті людини присутні такі негативні соціальні явища як конфлікт, який виникає у результаті зіткнення протилежних інтересів і

поглядів, напруження і крайнього загострення, суперечностей, що призводить до активних дій, ускладнень, боротьби тощо. Так, у низці випадків дієслово *to start* позначає початок конфлікту:

Hey, you! Better be careful unless you want to start something [CCDPV : 308].

Вищезгадана концептуальна метафора утворилась завдяки актуалізації периферійної семи дієслова *to start* – «накинутись на будь-кого, лаяти».

В окремих випадках сварка порівнюється із бойовими діями, «почати сварку – відкрити вогонь»:

When the reporters opened fire, the film-star was smiling, but not for long [ODEP : 136];

Та інші:

Are you trying to pick a quarrel with me? No, I'm not trying to pick a quarrel [ODEP : 145].

Часто початок метафорично мислиться як «початок чогось нового, нововому»:

Nature made him, and then broke the mould (starting afresh from fundamentals) [CEISE : 35].

Особливої експресії у виразі досягнуто завдяки вживанню дієслова *to break*, що виражає базову ідею пошкодження структури об'єкта, та іменника *mould* «ливарна форма, шаблон». У такому контексті під шаблоном маються на увазі стереотипи поведінки, руйнування яких означає робити щось по-іншому, після того, як щось здійснювалось однаково упродовж тривалого часу.

Tom promised to turn over a new leaf and do better from now on [ВТТА : 219].

Вислів “*to turn over a new leaf*” уживається для вираження нового початку, що перегукується з буквальним змістом, об'єктом якого є книга. Він часто використовується специфічно для опису змін в особистій поведінці, котрі здійснюються для самовдосконалення. Багато людей змушені змінюватися, якщо для них важливо, яким є вплив їхньої поведінки на взаємодію з іншими людьми.

Існує версія, що Оскар Уайльд, звинувачений у рецидивізмі після того, як обіцяв «перегорнути сторінку», одного разу сказав, що він щиро намагався це зробити, однак ще не досягнув кінця сторінки. Він, імовірно, запевняв критиків, що як тільки це трапиться – виконає свою обіцянку¹⁴.

Відображення аналогічних процесів знаходимо у наступних прикладах, в яких даний феномен актуалізується за допомогою прислівника *back* як «повернути назад, до початку»:

¹⁴ S. Pinker, *How the Mind Works*, New York 1997, p. 344.

I failed English this term. Well, back to the old drawing-board. [CDDC : 118]

Negotiations have broken down, and it's back to square one [CAAW : 213]

У ідіоматичних виразах «почати по-новому» означає «стерти, змити, замести» тобто знищити усе негативне, погане, невдале, що було раніше. В англійській мові це виражається за допомогою лексеми *clean*:

When Bob got out of jail, he started off with a clean slate [AEC : 87];

Rogers hoped he could wipe the clean and forget his failed business [CEISE : 89];

The boss decided to change the direction of the company, so he made a clean sweep

and fired all the top management [ODCIEI : 55].

Невід'ємною частиною життя людини є її діяльність: професійна, освітня, соціальна і т. д. Так, у поданому нижче прикладі кардинальна зміна професійної спеціалізації актуалізується за допомогою предиката *to break*:

She is trying to break into journalism [RDM : 23].

У такому контексті фахове спрямування мислиться як певний матеріальний об'єкт, тоді як переорієнтація спрямована на зміну його структури. Особливої експресивності вираз набуває завдяки актуалізації периферійної семи дієслова *to break* «вламуватись, вриватись». Очевидно, процес метафоризації відбувався в асоціативній площині «рйшуче, ґрунтовно, безповоротно», що своєю чергою наголошує на манері, способі людської діяльності.

У професійній діяльності початок певної нової справи асоціюється із організацією власної команди:

You can start up your own band (begin, organize) [ODEP : 94]

Now that we've made the commitment I don't want to waste any time in getting the show on the road', the Minister stressed' [ODCIEI : 261]

Цікавим, на нашу думку, є приклад концептуальної метафори «початок» у ролі об'єкта якої виступає книга, як джерело знань:

I passed that test with an A, and I didn't even crack a book [RDM : 57].

Основою метафоричного перенесення в цьому реченні є звуконаслідування. Ядерною семою дієслова *to crack* є «пошкоджувати у супроводі різкого звуку». З іншого боку, коли ми відкриваємо вперше нову, щойно видану книгу, ми чуємо характерний звук – «тріск». У цьому випадку процес метафоризації відбувся шляхом найменування процесу через його характерні риси «почати читати – тріснути». В українській мові еквівалентним вищезгаданому є вираз «почати читати – відкрити».

Ще в одному прикладі, об'єктом якого є навчання, початок наполегливої, серйозної праці, зокрема над важким завданням актуалізується як «вчепитись зубами»:

Come on, Bill. You have to get your teeth into your biology [CEISE : 53].

У поданому нижче прикладі дієслово *to hit* вживається для вираження початку заснування організації товариства або підприємства. Такий вибір очевидно зумовлений тим, що початок нової справи, особливо якщо це передбачає задіяння кількох людей вимагає неабияких зусиль. Недарма кажуть, що «початок – це половина справи». Фізичний процес символізує початок діяльності, роботи з ентузіазмом, наголошує на тому, що суб'єкт готовий прикласти максимум зусиль для досягнення результату. Такий ефект досягнуто завдяки актуалізації периферійної семи дієслова *to hit* «не-сподівано, раптово, рішуче». Особливої експресивності виразу надає вживання гіперболи:

While he did no trap that fast he certainly hit the ground running to scorch away from his opponents around the opening turn [ВТТА : 234].

У дев'яностих цей вираз отримав статус кліше, який вживався стосовно військових осіб, котрі висаджувались швидко з вертольоту, однак не має прямого відношення до жодної з війн 20 століття [ODCIEI : 135].

Ще кілька прикладів в яких початок діяльності актуалізується як «взя-тись до роботи – приклеїтись; прикласти руки»:

No man, having put his hand to the plough, and looking back, is fit for the j kingdom of God [ODCIEI : 135]; *We showed them where the crates had to be moved to, and they got stuck in straight away* [ODCIEI : 281].

Нашу увагу привабила група метафор, в яких актуалізується просторо-часовий континуум «початок – кінець». Так, повний цикл за аналогією порівнюється із алфавітом, елементами будівлі:

The purpose of street tree planting is to make the roads and thoroughfares pleasant in their own right, not just as places used to travel from A to B [ODCIEI : 1]; *The trip from door to door could take more than four hours* [RSCB : 83]

В окремих випадках початок мислиться як точка відліку, відправний пункт: *The runners are getting nervous as zero hour approaches. The starter's gun will soon go off* [ODCIEII : 206]; *O'Connor Tell Her You Love Her Mr Parker was in love with me almost from the word go* [CEISE : 124].

Неможливо залишити поза увагою приклади, в яких актуалізується успішний початок. Так, запорукою успіху є послідовні скореговані дії, що можна виразити послідовністю «правильні дії – успіх», або «початок – успіх – підйом», що проілюстровано у наступних прикладах:

Many of our housing developments started off on the right foot, with open spaces and strictly adhered to building codes [ODCIEII : 214]; *The new business got off to a flying start with those export orders. We shall need a large donation from the local council if the charity is to get off to a flying start* [CEISE : 52].

Отже, у результаті проведеного дослідження ми визначили, що об'єктами метафоричної актуалізації початку як переломного моменту у просторово-часового континууму у художньому дискурсі є народження,

перебіг різних соціальних подій, прийом їжі, громадські заходи, конфлікти, подолання соціальних бар'єрів, спортивні ігри, театральні п'єси, психологічні проблеми, комунікація, мислительна, інтелектуальна, навчальна та професійна діяльність та «новий» початок. Метафоризація сформована на основі асоціацій з фізичними процесами спрямованими на структурну зміну (to break, to cut, to crack, to hit); переміщення у просторі (to fall, to spring, to enter, to jump, to open). Характерними ознаками цих дій є чіткість, несподіваність, стрімкий темп, одноразовість тощо.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо в подальшому порівняльному аналізі метафоричної актуалізації розглянутого екстралінгвістичного феномену в українській та англійській мовах.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ ЗІ СКОРОЧЕННЯМИ

- 1 CCDPV – *Collins Cobuild Dictionary of Phrasal Verbs*, London 2006.
- 2 CEISE – *Magnuson W. Canadian English Idioms. Sayings and Expressions*, Canada 1993.
- 3 ODEP – *The Oxford Dictionary of English Proverbs*, Oxford University Press 1992.
- 4 ODCIEI – *Oxford Dictionary of Current Idiomatic English. VI. Phrasal Verbs*, Oxford University Press 1991.
- 5 ODCIEII – *Oxford Dictionary of Current Idiomatic English. V2. English Idioms*, Oxford University Press 1991.
- 6 PDV – *The Penguin Dictionary of Proverbs*, 1983.
- 7 OFW – L. Alcott *An Old-Fashioned Girl*.
- 8 AEC – L. Alcott *Eight Cousins*.
- 9 ACC – E. Armin *Christopher and Columbus*.
- 10 BTTA – *Buddha's Tooth. A Thailand Adventure*.
- 11 CDDC – Ch. Dickens *David Copperfield*.
- 12 CAAW – L. Carroll *Alice's Adventures in Wonderland*.
- 13 AEJS – A. Ellis & J. Stalen *Death Jag*.
- 14 HJD-M – H. James *Daisy Miller*.
- 15 LMAGG – L. Montgomery *Anne of Green Gables*.
- 16 RDM – E. Ryman *Doctor Mooze*.
- 17 RSCB R. Sharma *Caterpillar to Butterfly*.